

самиць значною мірою втратили генеративну функцію, а у молодих корів (до 3-ї лактації) - тільки 13,04%. Тому вибраковування таких племінних тварин стає нераціональними втратами потенціалу генетичних ресурсів, які можна отримати шляхом впровадження сучасних інноваційних репродуктивних біотехнологій, зокрема, ембріодонації як за технології *in vivo*, так *in vitro*.

Висновок. Результати науково-виробничого дослідження показали, що високопродуктивні корови у складі вибрактованих внаслідок численних неефективних осіменінь, можуть мати високий генеративний потенціал в якості донорів ембріонів. Резерви виробництва доімплантаційних ембріонів від високопродуктивних корів різних порід у молочній галузі потребують подальшого вивчення і впровадження у виробництво.

Список використаних джерел

1. Roman, L., Bezalychna, O., Dankevych, N., Lumedze, I., & Iovenko, A. Differential diagnosis of chronic infertility in high-yield cows. *Scientific Horizons*, 2024. 27(7), 9-19.
2. Roman, L., Bezalychna, O., Vyrvykyshka, S., Iovenko, A., Pushkar, T. Evaluation of the dynamics of fattening of lactating cows of the newly created Ukrainian red dairy breed. *Scientific Horizons*, 2025. 28(1), 19-29.
3. Сідашова, С.О., Ковтун С.І., Щербак О.В. Генетичні ресурси племінних молочних стад: селекційний потенціал кращих корів та ефективність їх відтворення. Розведення і генетика тварин: між від. темат. наук.зб. /НААН ІРГТ. К.: Аграрна наука, 2018. Вип.55. С.209-219.
4. Sidashova S., Sherbak O., Kovtun S., Stahovsky V., Stryzhak T. Formation of a cryobank of high producing cows embryos in the conditions of the industrial dairy complex. CRYO2021. Virtual meeting. The 58th annual meeting of the society for cryobiology. Abstracts. July 20-23, 2021. P.11

УДК 636.082:502

ЗНАЧЕННЯ ЕМБРІОБАНКІВ У ЗБЕРЕЖЕННІ ЗНИКАЮЧИХ ПОРІД ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ В УКРАЇНІ

Лілія Роман, канд. вет. наук,
доцент кафедри хірургії, акушерства та хвороб дрібних тварин
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4983-5418>
e-mail: liliyaroman64@gmail.com

Кирило Терещенко, здобувач другого (магістерського рівня)
вищої освіти 6 курс ОП «Ветеринарна медицина»
Одеський державний аграрний університет, м. Одеса, Україна

Україна, маючи значні ресурси в аграрній галузі, стикається з загрозою зникнення унікальних місцевих порід худоби. Ембріобанки є важливим інструментом збереження генетичного розмаїття та стійкості тварин. Розвиток ембріобанків в Україні надає перспективи для ефективного збереження порід худоби, що зникають, поліпшення продуктивності та адаптації до умов навколишнього середовища, що змінюються.

В Україні фахівці скотарства на сьогодні нараховують 6 зникаючих порід ВРХ вітчизняної селекції: бура карпатська, лебединська, червона степова, білоголова українська і сіра українська, українська м'сна порода [1, 2].

З 2009 року Україна набула членство у Європейському регіональному центрі генетичних ресурсів тварин. Розроблена програма «Збереження генофонду тварин» у

Європейському регіональному центрі генетичних ресурсів тварин, яка створена при FAO.

Україна є однією з країн, де традиційні породи худоби мають глибоке коріння та значущі для сільського господарства. Однак інтенсивний розвиток промислового тваринництва, перевага до більш продуктивних порід і втрата інтересу до місцевих порід призвели до загрози зникнення низки унікальних порід корів. Ці породи мають не лише цінні генетичні особливості, а й здатність адаптуватися до місцевих кліматичних та екологічних умов. Тому ембріобанки стають важливим інструментом у збереженні та відновленні цих зникаючих порід [1, 2].

Незважаючи на значну роботу численних спеціалізованих закладів з генетико-популяційного моніторингу у стадах з регуляцією їх чисельності на підставі European Regional Focal Point for Animal Genetic Resources (ERFP), яка об'єднує біотехнологічні, генетико-селекційні і кріотехнологічні технології, кількість тварин постійно зменшується, а внаслідок СВО РФ проти України, цей процес набув критичного стану [3].

Українська м'ясна порода – одна із найстаріших в Україні, відома своєю високою стійкістю до суворих кліматичних умов степової зони. Ці корови відрізнялися відмінною м'ясною якістю та стійкістю до захворювань, а також добре адаптувалися до місцевих кормів. Селяни високо цінують цю породу через її невибагливість і здатність адаптуватися за умов нестачі кормів.

З переходом на продуктивніші, але менш стійкі до захворювань м'ясні породи, такі як лімузини чи ангуси, українська м'ясна порода втратила свою популярність. В наслідок її чисельність значно скоротилася. На тлі глобальних кліматичних змін, коли стійкість до екстремальних погодних умов стає важливим фактором, відновлення цієї породи може відіграти ключову роль у сільському господарстві України.

На сьогодні наявність у кріобанку генетичних ресурсів ІРГТ ім. М.В. Зубця НААН, що має статус національного надбання, не відповідає вимогам біотехніки відтворення ВРХ шляхом *in situ*, причому це стосується головним чином незначної кількості чи повної відсутності ембріонів (зародків), тобто зразків генотипів самиць.

Ембріобанки дозволяють зберігати генетичний матеріал тварин у замороженому вигляді, що є довгостроковою гарантією збереження унікальних характеристик порід. В умовах глобальних змін клімату та хвороб, що загрожують скотарству, ця технологія допомагає відновити породи, що втратили свою чисельність [4].

У зв'язку з економічною кризою в Україні ембріобанки розвиваються в обмеженому масштабі. Проте вже зараз є низка успішних проектів, спрямованих на збереження рідкісних українських порід, таких як українська м'ясна порода, українська сіра порода. Ці ембріобанки стають основою відновлення чисельності і підвищення генетичного розмаїття популяцій.

Існуючі ембріобанки стикаються з низкою проблем, таких як обмеженість фінансування, нестача фахівців та необхідність поліпшення законодавства, що регулює роботу з генетичним матеріалом тварин. Важливо також розвивати наукові дослідження у галузі біотехнологій, щоб удосконалювати процеси зберігання та відтворення ембріонів.

Ембріобанки є ключовим елементом стратегії зі збереження зникаючих порід худоби в Україні. Вони дозволяють зберегти генетичний ресурс, підвищити стійкість тварин до захворювань та покращити продуктивні характеристики, що у довгостроковій перспективі може суттєво підвищити ефективність сільського господарства в країні. Для подальшого розвитку цієї галузі необхідно посилити підтримку наукових досліджень та впровадження сучасних технологій у аграрну практику [3].

Зниклі породи корів України, такі як українська м'ясна, чорно-строката, поліська та карпатська, є цінними генетичними ресурсами, які мають значне значення як для аграрного сектора, так і для збереження біорізноманіття.

Вони відіграють важливу роль у збереженні цих порід, дозволяючи довгостроково зберігати генетичний матеріал та відновлювати популяції, забезпечуючи їхнє подальше існування в умовах зміни клімату та економічної трансформації аграрного сектора.

Список використаних джерел

1. Вишневецький Л.В., Порхун М.Г., Сидоренко О.В., Джус П.П. Банк генетичних ресурсів тварин ІРГТ ім. М.В. Зубця НААН у системі збереження біорізноманіття тваринництва України. Розведення і генетика. 2017. Вип. 53. С. 21-28.
2. Roman, L., Bezalychna, O., Dankevych, N., Lumedze, I., & Iovenko, A. Differential diagnosis of chronic infertility in high-yield cows. Scientific Horizons, 2024. 27(7), 9-19. doi: 10.48077/scihor7.2024.09 <https://sciencehorizon.com.ua/uk/journals/tom-27-7-2024/diferentsiyna-diaagnostika-khronichnoyi-neplidnosti-visokoproduktivnikh-koriv>.
3. Сідашова, С.О., Щербак, О.В., Ковтун, С.І., Троцький, П.А., Стаховський, В.Ф. Спосіб отримання і збереження ооцитів корів в умовах мобільної лабораторії. 2022. Патент України. UA 150 193.
4. Zhukov Yu.I., Roman L.G., Sidashova S.O., Kirovich N.O. Gray ukrainian cattle - an important component biodiversity of the gray ukrainian cattle -an important component biodiversity of the fauna of Europe «Modern Approaches to Problem Solving in Science and Technology»: Abstract II International scientific and practical conference (November 15-17, 2023).Poland, 2023, P. 68-72.

УДК: 636.089

МЕДІАЛЬНИЙ ВИВИХ КОЛІННОЇ ЧАШКИ У СОБАК: ДІАГНОСТИКА ТА ЛІКУВАННЯ

Григорій Шапарев, магістр,

лікар ветеринарної медицини, ветеринарна клініка «На офіцерській»

ORCID: 0009-0007-4407-0106

e-mail: lebronandlove@gmail.com

Одеський державний аграрний університет, м. Одеса, Україна

Вступ та актуальність. Медіальний вивих колінної чашки (patella luxatio medialis) – поширена ортопедична патологія дрібних та декоративних порід собак, яка характеризується зміщенням надколінка з фізіологічного положення у медіальному напрямку. Це порушує біомеханіку колінного суглоба, знижує працездатність кінцівки та призводить до хронічної кульгавості, больового синдрому й розвитку остеоартрозу. За даними літератури, поширеність цієї патології серед дрібних порід сягає до 30%, що робить її однією з найбільш актуальних проблем у ветеринарній ортопедії. Вчасна діагностика та хірургічна корекція суттєво покращують прогноз.

Анатомічні особливості. Ключову роль у стабільності колінного суглоба відіграють сухожилля чотириголового м'яза, блок стегнової кістки, феморопателлярні зв'язки та парapatеллярні хрящі. Анатомічні деформації – варусні чи вальгусні викривлення, торсія кісток, гіпоплазія блоку стегна – змінюють вісь кінцівки та створюють умови для розвитку вивиху. При цьому зміщення горбистості великогомілкової кістки у медіальному напрямку посилює патологічні зміни. Знання